λάτια. Ξοδεύουνε ἄλλος τρεῖς κι' ἄλλος τέσσαρες χιλιάδες τὸ μῆνα, καὶ ἡ τσέπη τους πάντα γιομάτη βρίσκεται.

Ἀπὸ ποῦ τὸ κάνανε τόσο βιός;

Νὰ ἀπὸ μᾶς τὸ πήρανε καὶ τὸ πέρνουνε, ποῦ νὰ τὸ βρῆνε ἀπὸ τὸ Θεό, γιατὶ ἐμεῖς δὲν εἴμαστε ἄξιοι νὰ τοὺς τὸ πλερώσουμε.

Μᾶς παιζογελᾶνε πῶς ἔχουν στρατὸ καὶ στόλο γιὰ τὴν πατρίδα, μὰ κεῖνοι οὔτε στρατὸ οὔτε στόλο θέλουν γιὰ τὴν πατρίδα, παρὰ μοναχὰ γιὰ τὸν ἑαυτό τους, γιατὶ ἡ πατρίδα, ἂν εἶχε στρατὸ καὶ στόλο, καὶ τὰ δυό, δὲν θὰ τοὺς ἀφίνανε νὰ κάνουν κεῖνα ποῦ κάνουνε.

Καλὸς κι' ἄξιος καὶ φοβερὸ παλληκάρι εἶναι καὶ ὁ στρατιώτης μας καὶ ὁ ναύτης μας, μὰ τί νὰ σοῦ κάνουνε, ποῦ οἱ ρουσφετιλιδες ποτὲ δὲ τοὺς ἀφίνουν νὰ μποῦνε σὲ ταξι, καὶ χωρὶς ταξι, ποιὸς μπορεῖ νὰ κάνῃ στρατὸ καὶ στόλο.

Ὁ μικρότερος δὲν ἀκούει τὸ μεγαλείτερο, γιατὶ ἀκατόνοντται αὐτοί.

Ὁ ἀξιότερος δὲν πάει μπρὸς γιὰ νὰ φιλοτιμηθῇ κι' ὁ ἄλλος νὰ γίνῃ ἄξιος.

Μπροστὰ πᾶνε κεῖνοι ποῦ ἔχουν τὰ μέσα τῶν ρουσφετιλιδων, καὶ μὲ τοῦτο τὸν τρόπο, ὅσοι ἔχουν ζῆλο τὸν χάνουνε, κι' ἄλλοι φεύγουν ἀπὸ τὸ στρατό, κι' ἄλλοι βαρεστᾶνε καὶ γίνονται σὰν τοὺς ἀλλουνούς, ποῦ δὲν κάνουν τὸ χρέος τους, παρὰ κάνουν' ἐκεῖνο ποῦ θέλουν οἱ πολιτικοί.

Καὶ δὲν εἶναι τοῦτο μοναχὰ τὸ κακὸ ποῦ γίνεται, παρὰ κι' ἄλλο μεγαλείτερο. Ἡ ἀδικία φέρνει τὴν διαίρεσι στὸ στρατὸ καὶ στὸ στόλο, καὶ ἴσια ἴσια τοῦτο γυρεύουν οἱ ρουσφετιλίδες, γιὰ νὰ κάνουνε, μὲ τὴ διαίρεσι, τὸ στρατὸ καὶ τὸ στόλο, ὅπως τὸν θέλουν, ὡς καθὼς καὶ τὸ λαό, μὲ τὴ διαίρεσι τὸν κάνουν ὅπως θέλουνε, κι' ἔτσι δὲν ἔχουν νὰ φοβηθοῦνε μήτε τὸν ἕνα μήτε τὸν ἄλλο.

Τὸν καιρὸ τοῦ Κυβερνήτη δίναμε εἴκοσι πέντε μελλεούνια γρόσια κείνου τοῦ καιροῦ, ποῦ μᾶς κάνουν ὀχτὼ μελλεούνια δραχμαίς, καὶ μ' αὐτὰ εἴχαμε εἴκοσι χιλιάδες στρατιώταις καὶ ζῆντα καράβια, κ' οἱ στρατιῶταί μας κ' οἱ ναῦταί μας ἤσανε λοντάρια, γιατὶ οὔλοι τους ἤσαν' ἀδερφωμένοι.

Ὁ συχωρεμένος ἐκεῖνος καὶ καζάρμαις ἔφτιασε, καὶ σχολεῖα, καὶ κονάκια, καὶ ναύσταθμο στὸν Πόρο, ποῦ τὸν χαλάσκμε τώρα, καὶ ταρσανὰ στ' Ἀνάπλι.

Σαράντα πέντε μελλεούνια πλερώνουμε τώρα, καὶ τίποτα ἀπὸ κεῖνα δὲ γίνεται.

Μήτε στὸν καιρὸ τοῦ Κυβερνήτη βάναμε χρέος, μήτε στὸν καιρὸ τοῦ Ὄθωνα. Τώρα βουλιάξαμε στὰ δάνεια.

Πεντακόσια μελλεούνια χρωστᾶμε, ποῦ νὰ πουληθοῦμε οὔλοι δὲ μποροῦμε νὰ τὰ πληρώσουμε.

Καὶ μὲ τὸ νὰ μᾶς βάλανε τόσο χρέος, δώκανε καὶ στὴν Τράπεζα νὰ χῃ χαρτὶ καὶ μὲ χαρτὶ νὰ γυρίζουμε. Ἀσῆμι καὶ μάλαμα μὲ τὸ ντουφέκι κάνεις δὲ βρίσκει, μοναχὰ κομπόσαις παληοδεκάρες καὶ κείναις λιγοσταίς.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΣΠΗΛΙΩΤΑΚΗΣ
πρ. Ὑπουργὸς

ΤΗΝ ΗΜΕΡΑ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΗΣ

(Τοῦ Δανοῦ Πόσε)

Τὴν ἡμέρα ποῦ θὰ γίνῃς, ἀλλουνοῦ γυναῖκα ἐσύ
Σὰ μεγάλο πανηγύρι χαρωπὰ θὰ τὴν γιορτάσω
Θὰ γεμίσω τὸ ποτῆρι ὡς ἐπάνω μὲ κρασὶ
Καὶ μὲ εὐχὲς γιὰ τὴν ὑγειά σου ὡς τὸν πάτο θὰν τ'ἀδειάσω

Θὰν τὸ πιῶ εἰς τὴν ὑγειά σου,στὴν ὑγειά του, καὶ θὰ εἰπῶ
«Στὸ καινούργιο σπίτι πάντα εὐτυχία καὶ γαλήνη»
Θἄεινε ἡ μέρα αὐτὴ γιὰ μένα πανηγύρι χαρωπὸ
Ἂν καὶ ἡ δύστυχη καρδιά μου πικρὰ δάκρυα θὰ χύνῃ...

Βαρειὰ λύπη θὲ νὰ νοιώσω ἂν σὲ ἰδῶ μ' ἄλλον μαζὶ
Τῆς ζωῆς ν' ἀκολουθήσῃς τὸ ταξεῖδι εὐτυχισμένα,
Μὰ βαρύτερη νὰ ξέρω ἡ ἀγάπη μου πῶς ζῆ
Ἔρημη στὸν κόσμο τοῦτο καὶ μονάχη σὰν καὶ μένα. .

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΥΡΩΜΕΝΟΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΓΑΛΛΙΚΗ Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΝΑΘΡΟΦΗ;

Στὴ Γαλλία ἡ ἀγγλικὴ τῶν παιδιῶν ἀναθροφὴ ἔχει τόση πέραση, ὅση στὴν Ἀγγλία ἡ γαλλικὴ μαγειρικὴ καὶ ραφτική. Τὸ νἄχεις ἀγγλικὴ ἀναθροφὴ στὴ Γαλλία (être élevé â l'anglaise) εἶναι σὰ νὰ πεῖς δίπλωμα καλῶν φερσιμάτων, κι' οἱ καλύτερες φαμίλιες παίρνουνε ντανάδες ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, ὄχι μονάχα γιὰ νὰ μάθουν τὰ παιδιά τους νωρὶς ἀγγλικά, μόνο καὶ γιὰ νὰ μεγαλώσουνε μ' ἀγγλικοὺς τρόπους τοῦ τραπεζιοῦ καὶ τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ τοὺς γίνουν φυσικοί τους.

Στῆς μεσιανῆς γαλλικῆς σειρᾶς τὶς φαμίλιες τὸ uursery *(τῶν παιδιῶν δωμάτιο) εἶναι ἄγνωστο· γιατὶ ἔχουν τὴ στραβὴ ἰδέα πῶς τὰ παιδιά τ' ἀναθρέφουν καλύτερα οἱ γονιοὶ παρὰ οἱ ξένοι, καὶ τὰ παιδιά τους ἀπὸ 2 χρονῶ κάθουνται στὸ τραπέζι μὲ τοὺς μεγάλους κι' ἀνακατέβουνται στὴ γενικὴ κουβέντα, ὅτα δὰ καὶ δὲν τὴν μονοπωλοῦν.*

Ἐκεῖ δίνει καὶ τὴ γνώμη του, τί θὰ φάει, διαλέγοντας κιόλας τὸ πιοτό του «ἄσπρο, μάβρο κρασί, ἢ μπίρα». Μὲ πετσέτα σὰ σεντόνι δεμένη στὸ λαιμὸ τρώει ἀπὸ κάθε φαῖ κατὰ τὸ δικό του τρόπο, πότε μὲ κουτάλι πότε μὲ τὰ χέρια, κατὰ πῶς τοῦ κατέβει. Κι' ἂν τοῦ φανεῖ πῶς τὸ τραπέζι παραβαστᾷ καὶ βαρεθεῖ, σηκώνεται, περπατάει ὁλόγυρα καὶ διασκεδάζει πειράζοντας τοὺς ἄλλους κι' ἀμποδίζοντας κάθε κουβέντα, ἐξὸν σὰ φτάσει κανένας μεζές, καὶ τότες ἴσως καταφέρουνε νὰ τὸ ξανακαθίσουνε χαϊδέβοντας τὴ λαιμαργία του. Τὸ βλογημένο τὸ ἀγγλικὸ ρητό, πὼς «Τὰ παιδιὰ νὰ βλέπουνται, μὰ νὰ μὴν ἀκούγουνται» δὲν ἔχει ἰσοδύναμο στὴ γαλλικὴ γλῶσσα, καθὼς μήτε στὴ γαλλικὴ γνώμη.

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποῦ γεννιέται τὸ παιδὶ τῶν Γάλλων εἶναι ὁ μόνος σκοπὸς τῆς ζωῆς τους. Ὁ Γάλλος ὡς πατέρας εἶναι ὁ καλύτερος καὶ πιὸ ἀφωσιωμένος τοῦ κόσμου. Ἀφτός, ποὺ συχνὰ εἶναι ἄστιατος ἄντρας, γίνεται ὄντο διαφορετικὸ ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ γεννιέται τὸ πρῶτο του παιδί· οἰκονόμος, ἀπομονητικός, ἀφτάπαρνος· κάθε του λέφτερη ὥρα ἀπὸ τὴ δουλιά του, στὸ σπίτι τὴν περνᾷ. Σὰν πλερωθοῦν τὰ πιὸ χρειαστά, τότες καὶ τὸ μονόλεφτο θὰ οἰκονομήσει γιὰ προῖκα τῆς θυγατέρας του ἢ γιὰ νὰ μάθουν τ' ἀσερνικά του κάτια τέχνη. Ἂν πεῖς τὴ μητέρα ἀφτῆς τῆς σειρᾶς εἶναι ἀληθινὴ σκλάβα μόνη της, γενικὴ νοικοκυρὰ καὶ μόνη της γενικὴ ντανᾶ.

*Ἡ ντανᾶ ἢ φραντσέζα (*bonne d' enfants*) ὅταν ἐπάρχει, εἶναι πολὺ κατώτερα τῆς Ἐγγλέζας (*nurse*). Μόλις τῆς ἐμπιστέβουνται τὰ μικρότερα νὰ τὰ βγάλει περίπατο καὶ νὰ σηκώνει ἀγκαλιὰ τὸ μωρουδάκι Ἀκόμη καὶ τότες μπορεῖς νὰ πεῖς πάντα τὴ συντροφέβει καμαρωμένη ἡ μητέρα. Κάτου στὰ Ἠλύσια τοῦ Παρισιοῦ ἑκατοντάδες νοστιμοῦλες μαμμάδες σεργιανίζουν κάθε μέρα στὸ πλάϊ τῆς νουνοῦς μὲ τὸ περίεργο μακρὺ πανωφόρι καὶ τὶς μακρυὲς κορδέλες. Καὶ ὅμως, ἂς ἀφωσιώνεται μὲ πάθος στὸ μικρό της, ὅσο θές, κι' ἂς τοῦ δίνει ὅ,τι θέλει γιὰ νὰ τὸ καλοκαρδίσει καὶ στὸ παραμικρό, ἀφτὴ ἡ μητέρα ἀληθινὴ παιδαγωγήτρα δὲν εἶναι. Συχνὰ ἡ ἀφστηράδα της ἢ πάλι ἄλλοτες ἡ μαλακάδα της ἄλλο δὲν εἶναι παρὰ νεβρισμὸς τῆς στιγμῆς. Δὲν ἔχει ἀληθινὸ σύστημα οὔτε κανονισμὸ τῆς καθημερνῆς ζωῆς. Μ' ἕνα λόγο δὲν ἀναθρέφει.*

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΜΑ

Εἶταν Ἀπρίλης θυμοῦμαι τότε—Ἴσια ἴσια πέντε χρόνια πᾶνε.—Ὥς ἑκατὸ νομάτοι βεβαιώνανε πὼς τὸ 'δανε μὲ τὰ μάτια τους τὸ φάντασμα, ἐκεῖ κάτου στὸ ποτάμι, ἕνα τέταρτο τῆς ὥρας, ὄξω ἀπ' τὸ χωριό, ἀσπροφορεμένο ἀψηλὸ ἀψηλό· τριγύριζε τὸ ποτάμι καὶ σκλήριζε, σὰν κάποιος νὰ τὸ βασάνιζε, καὶ μέσ' στὶς σκληρίδες του ἐκεῖνης ξεχωρίζανε τὰ λόγια—'Αντριά! 'Αντριά!

Φόβος καὶ τρόμος εἶχε πέσει στὸ χωριό· εἶταν ἡ ἐποχὴ τῆς δουλειᾶς, κι' ὅμως οἱ ἀμπελιάτες ἀπ' τὸ μεσημέρι ἄφιναν τὶς δουλειές τους· οἱ πόρτες νωρὶς σφαλούντανε, οἱ μάννες μὲ τρομάρα προφύλαγαν τὰ παιδιά τους, οἱ σκύλλοι ὁλονυχτὶς οὐρλιάζανε μ' ἀγριάδα, π' ἀνασήκωνε τὶς τρίχες τῶν ἀθρώπων καὶ παντοῦ ἄλλη κουβέντα δὲν ἄκουες. Οἱ γεροντότεροι δηγούντανε πρωτινὲς ἱστορίες γιὰ φαντάσματα καὶ βρουκολάκους, οἱ γιαγιὲς κάνανε τ'ἀγγόνια τους νἀνατριχιάζουνε λέγοντάς τους φανταστικὰ παραμύθια γιὰ στοιχειὰ καὶ γιὰ νεράϊδες.

'Εκεῖνες τὶς μέρες εἶχανε θάψει κοντὰ στὸ ποτάμι ἄκλαφτο κι ἀδιάβαστο ἕνα κορίτσι, ποὺ πῆγε καὶ πνίγηκε μοναχό του καὶ χωρὶς ἄλλο ἀφτὸ θὰ βρουκολάκιασε. Ὅλοι τὸ ξέρουν, πὼς αἰτία τοῦ κακοῦ εἶταν ὁ 'Αντριάς, ποὺ πρῶτα τ' ἀγαποῦσε κ' ὕστερα τὸ παράτησε.

'Ακοῦστε ἀφτὴν τὴν ἱστορία.

'Εδὼ καὶ δεκαπέντε χρόνια πάνου κάτου, στὰ ἔβγα τοῦ Μαΐου, ἀνήμερα τ' Ἅη-Κωνσταντίνου κάμναμε κατὰ τὰ συνηθισμένα πανηγύρι κάτου ἀπ' τὶς ἰτιὲς τοῦ μοναστηριοῦ, λίγο πιὲ πέρ' ἀπ' τὸ ποτάμι. Ὅλο τὸ χωριὸ εἶταν ἐκεῖ. Ὁ 'Αντριὰς θὰ 'ταν τότε ὥς δώδεκα δεκατρίω χρονῶ παιδί. Καμιὰ δεκαριὰ μεσιοπαίδια ἀγόρια καὶ κορίτσια παίζανε κοντὰ στὸ ποτάμι, ἀπὸ τὶς παρέες. 'Εκεῖ ἀπάνου στὸ παιχνίδι, φαίνεται, ποιὸς ξέρει; γλιστράει ἕνα κοριτσάκι καὶ πέφτει μέσ' στὸ ποτάμι. Τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ φοβηθήκανε τότες καὶ μπήξαν τὶς φωνές. Μὰ ὁ 'Αντριὰς δὲ χάνει καιρό, βγάζει τὸ πανωφόρι του καὶ βουτᾷ κατόπι ἀπ' τὸ κοριτσάκι. Τὰ σκουξίματα τῶν παιδιῶνε μᾶς τρομάξανε κι ὅλοι μας τρέξαμε κατὰ κεῖ. Καὶ βλέπουμε λοιπὸν τὸν 'Αντριὰ νὰ βγαίνει ἀπ' τὸ ποτάμι κρατώντας στὴν ἀγκαλιά του τὴ Ζαφειρίτσα. Τὰ ξαδά της τὰ μαλλάκια εἴχανε χτενιστεῖ πίσω μοναχά τους ἀπ' τὸ νερὸ κ' ἡ ἀντηλιὰ τοῦ μεσημεριοῦ στόλιζε μὲ φωτερὸ στεφάνι τὸ κεφαλάκι της τὸ στρογγυλό. Ἔτσι καθρεφτίζουνταν ὁ ἥλιος κι ἀπάνου στὸν κατάβρεχτο τὸν 'Αντριὰ καὶ τὸν ἔλουζε στὴ λάψη, ποὺ θαρροῦσες, πὼς βλέπεις τὸν 'Αρχάγγελο νὰ βαστᾷ στὴν ἀγκαλιά του ἄκακη ψυχὴ γιὰ τὴν παράδεισο.

Καὶ ποὺ νὰ τ' ἀραδιάζω τώρα τὰ συχαρήκια ποὺ πῆρε καὶ τὶς παίνες π' ἄκουσε τότες ὁ 'Αντριάς. Ὅλοι μ' ἀφτὸν εἴχανε νὰ κάμουνε, μὲ τὸ θάρρος του, μὲ τὴν τόλμη του ποὺ δὲν ντρόπιασε τ' ὄνομά του· κ' ἐκεῖνος δὰ γιὰ ὅλ' ἀφτὰ καμάρωνε. 'Ακόμα οἱ γονιοὶ τῶν παιδιῶνε δώσανε λόγο νὰ κάνουνε συμπεθεριό, σὰν ἔρθουν τὰ παιδιὰ σὲ ἡλικία. Μὰ κ' ἐκεῖνα τὰ κατεργάρικα ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἀλλιῶς κοιταζούντανε καὶ μέρα μὲ τὴ μέρα ὅσο μεγαλώνανε τόσο ἀντριφοῦνταν κι ὁ ἔρωτάς τους κ' ἔτσι ὅλοι πιὰ τό 'χαμε πανὶ δεμένο, πὼς ἅμα ἐρχότουνε σὲ ἡλικία θὰ παντρεύντανε.

Τέσσαρα χρόνια ζήσαν ἔτσι σὰν ἀρβωνιασμένα κ' οἱ γονιοί τους τὸ 'χαν ἕνα καὶ καλό. Κὶ ἀποφασίσανε δὰ νὰ στείλουν τὸ παιδὶ στὴν ξενιτειὰ γιὰ νὰ σπουδάξει, νὰ δεῖ κόσμο, νὰ γίνει ἄθρωπος. Εἶταν κρῖμα ἕνα τέτοιο παλληκάρι νὰ μείνει ἄπραχτο μέσ' στὸ χωριό. Ἔτσι τολοιπὸν χωριστήκανε μὲ πόθους καὶ μ' ἐλπίδες. Ὡστόσο περνούσανε τὰ χρόνια, κ' ἡ Ζαφειρίτσα γίνουνταν κοπέλλα ὄμορφη καὶ χαριτωμένη· καὶ πάντεχε μὲ λαχτάρα τὸν καλό της, νὰ γυρίσει ἀπ' τὴν ξενιτειὰ ὄμορφος, σπουδασμένος, ζουλεμένος, νιὰ νὰ τόνε μαγέψει μὲ τὰ κάλλη της.

Τὸ καημένο τὸ κορίτσι, ποὺ νὰ βάλει μὲ τὸ νοῦ του, πὼς ἐκεῖνος θὰ τὴν ξεχνοῦσε!

Αἴ! τώρα ἐκεῖνος ἔμαθε γράμματα, εἶδε κόσμο, ἄκουσε.

Πρέπει νὰ ποῦμε καὶ τὰ καλὰ της τῆς γαλλικῆς ἀναθροφῆς. Τὸ νὰ βρίσκουνται πάντα μὲ τοὺς γονιούς τους τὰ παιδιὰ ἀπὸ τὶς πρῶτες στιμὲς τῆς ζωῆς γεννᾷ τρυφερὸ δεσμὸ μεταξὺ τους —δεσμὸ ποὺ οὔτε κἂν τὸν ὀνειρέβουνται στὶς Ἀγγλο—Σαξωνικὲς χῶρες. Ἡ ἀφωσίωση τοῦ Γάλλου στὴ μητέρα του ἐκεῖ ἔχει τὴν ἀρχή τους, κι' ὅταν Γάλλος ἀγαπᾷ γυναῖκα, τὴν ψυχὴ τῆς μάννας του ζητᾷ ποὺ τ' ἄφησε θερμὰ τοῦ ἔπλασε τὴ δική του παιδικιὰ καρδιά.

Μάννα καὶ κόρη εἶναι σφιχτοδεμένες στὴ Γαλλία. Ἀκόμα καὶ σὰν πατρεφτεῖ, ἡ κόρη πάντα ζητᾷ τῆς μάννας της τὴ συβουλὴ ὄχι μόνο στὰ μικρά, μὰ καὶ στὶς πιὸ σημαντικὲς στιμὲς τῆς ζωῆς της, κι' οὔτε τῆς περνᾷ ἀπὸ τὸ νοῦ νὰ τὴν παρακούσει. Γι' αφτὸ ὅμως, κρυώνουν καὶ κάποτες οἱ νιόπαντροι μεταξύ τους, κι' ἀπὸ δῶ πηγάζει τὸ μῖσος τοῦ Γάλλου γιὰ τὴν πεθερά του.

Ἡ ἀναθροφὴ τῶν γαλλόπαιδων εἶναι γενικὰ νὰ ποῦμε αἰστημματική, ὄχι ἀντρικιὰ καὶ λογική. Ἐκεῖ ποῦ στὴν Ἀγγλία ἡ μητέρα θὰ πεῖ τοῦ παιδιοῦ της «Μὴν τὸ κάνεις, παιδί μου, εἶναι στραβό,» στὴ Γαλλία θὰ τοῦ πεῖ «Μὴν τὸ κάνεις, ἀγάπη μου, γιατὶ θὰ κακοκαρδίσεις τὴ μαννοῦλα σου».

Ἐμεῖς ποὺ ὅλα τ' ἀντιγράφουμε ἀπὸ τοὺς Γάλλους, τοὺς μιάζουμε καὶ στὴν ἀναθροφή, Νομίζω πὼς θὰ βγαίναμε πιὸ κερδεμένοι ἐφαρμόζοντας μερικὰ ἀπὸ τ' ἀγγλικὸ τὸ σύστημα. Πόσο πιὸ φρόνιμα θἄκαναν οἱ πλούσιοι μας στὴν Ἑλλάδα ἀντὶς νὰ παίρνουνε Γαλλίδες ἂν ἔταιραν τῶν παιδιῶν τους ἐγγλέζες ντατάδες. Εἶναι πολὺ πιὸ ἀνώτερές τους καὶ ξέρουν πῶς νὰ φερθοῦν καὶ τί νὰ ποῦν ἢ νὰ μὴν ποῦν στὰ παιδιά, γιατὶ κι' ἐκεινῶν ἡ ἀναθροφὴ συστηματικὰ ἔγινε, ὅσο φτωχὲς κι' ἂν εἶναι.

Λιβεροβοὺλ. 5 τοῦ Σταυροῦ

ΑΛΕΞΑΝΤΡΑ ΠΑΠΑΜΟΣΚΟΥ

Ἂν τὸ παιδί σου καταπιεῖ καμιὰ βελόνα ἢ τίποτα τέτιο μυτερό, μὴν τοῦ δώσεις καθαρτικό. παρὰ δώσε του νὰ φάει ὅσο μπορεῖ νὰ σηκώσει χαλβᾶ ἢ πολὺ πηχτὸ ριζόγαλο. Ἡ βελόνα θὰ χωθεῖ μέσα στὴν ὕλη καὶ περνῶντας μαζί του δὲ θὰ βλάψει τοῦ παιδιοῦ τὰ σωτικά.

— Θυμᾶμαι τοὺς παλιοὺς καιροὺς, εἶπε ὁ παπποῦς. Τί φτήνια, παιδί μου .! Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ μεγάλο οἰκόπεδο ; Μοῦ τὸ προσφέρνανε γιὰ ἕνα κομάτι ψωμί..

—Καὶ γιατὶ δὲν τ' ἀγόρασες, παπποῦ ;

—Ποῦ νὰ βρεῖς τὸ κομάτι τὸ ψωμὶ τότες, παιδί μου ! τόσα, διάβασε τόσα, πῶς θέλετε νὰ θυμᾶται τὸ χωριάτικο κοριτσάκι ; Τὶ μαθὲς καὶ σὰν τὸ γλύτωσε ἀπ' τὸν ποταμό ; εἶναι τάχα ὑποχρεωμένος νὰ το πάρει κιόλας ; Τώρα μάλιστα ποὺ τοῦ κάνουν τὰ γλυκὰ μάτια ἐδῶ στὴ χώρα, τέτοια κορίτσια πλούσια καὶ σπουδασμένα ! Καλὰ τὸ λέει τὸ κατάλογι αμάτια ποὺ δὲ θωριοῦνται γλήγωρα λησμονιοῦνται». Μήτε γράμματα ἔστελνε πιὰ μήτε πρόσκυμματα. Καὶ στὰ ὕστερνὰ μιὰ μαριόλισσα τάνε βάζει καλὰ στὰ δίχτυα της κ' ἔτσι τὴν ἀρραβωνιάζεται. Ὁ πατέρας του εἶχε πεθάνει σ' ἀφτὸ τὸ μεταξὺ κι ἀφτὸς ἀποφάσισε τώρα νὰ κατέβει στὸ χωριὸ νὰ πουλήσει τὸ ἔχει του καὶ νὰ πάει πίσω νὰ παντρεφτεῖ. Κ' ἔτσι δὰ ὁ καλός μας ἦρθε στὸ χωριὸ ὕστερ' ἀπὸ ἕξη χρόνια· μὰ τὰ μαντάτα εἶχανε φτάσει πρωτύτερ' ἀπ' ἀφτόνα.

Σὰν εἶδε τὴν ἀδιαφοριά του ἡ Ζαφειρίτσα, σὰν ἔμαθε πὼς μ' ἄλλην ἀρραβωνιάστηκε, σὰν εἶδε ἔτσι νὰ χαθοῦν τὰ ὀνείρατά της τὰ χρυσὰ καὶ νὰ σβηστοῦνε μὲ μιᾶς οἱ ἐλπίδες της, οἱ γλυκὲς ἐλπίδες ποὺ μὲ τόση λαχτάρα, ποὺ μὲ τόση ἀγάπη τὸν περίμενε καὶ τώρα τόσο ψυχρὸ τὸν εἶδε καὶ ξένο γι' ἀφτήν, ξένο καὶ γιὰ πάντα, ἔπεσε σὲ διαλογή, κι ὅσο τὸ διαλογίζουταν, τόσο φοβερότερο τῆς φαίνουνταν. Κ' ἔτσι πιὰ μιὰ νύχτα, ποιὸς ξέρει ; μάβρισε τὸ μάτι της, σκοτείνιασε ὁ νοῦς της καὶ σηκώνεται κρυφὰ καὶ πάει καὶ πέφτει στὸ ἴδιο τὸ ποτάμι ἐκεῖ καὶ πνίγεται ἡ ταλαίπωρη Εἶχε βλέπετε γλυκὲς θύμησες ἀπὸ κεῖνο τὸ ποτάμι καὶ μ' ἀφτὲς θέλησε ν' ἀποτελειώσει τὴ ζωή της.

Ἀφτὸ τὸ κακὸ ἔκανε μεγάλη αἴσθηση στὸ χωριό μας, γιατὶ τέτοια πράματα στὰ χωριὰ εἶναι ἀνάκουστα. Ὅλοι τὸ πανε, πὼς αἰτία τοῦ κακοῦ εἶταν ὁ Ἀντριάς, ποὺ τόσο πολὺ τὸν ἀγαποῦσε, κ' ἐκεῖνος ἔτσι ἀπάθρωπα τὴν ἀπαράτησε.

Κι' σ' ἀφτὸ τὸ μεταξὺ ἄλλο χερότερο συντάραξε τὸ χωριό. Ἐπειδὴς τὸ κορίτσι τὸ θαψαν ἀδιάβαστο ἐκεῖ κοντὰ στὸ ποτάμι, βρυκολάκιασε .κι ἀρχίνησε νὰ βγαίνει τὴ νύχτα. Ἑκατὸ ὀνομάτοι τὸ λιγώτερο εἶναι, ποὺ τὸ εἶδαν ἐκεῖνες τὶς μέρες, ἕν' ἀσπροφορεμένο φάντασμα ἀψηλὸ ἀψηλὸ· τριγύριζε τὸ ποτάμι καὶ σκλήριζε, σὰν κάποιος νὰ τὸ βασάνιζε, καὶ μέσ' στὶς σκληρίδες του ἐκεῖνες ξεχωρίζανε τὰ λόγια—Ἀντριά! Ἀντριά !

Σὲ κάθε ἄλλη περίσταση ὁ Ἀντριὰς ἀφτὰ θὰ τ' ἄκουε βερεσὲ καὶ θὰ γέλαε γιὰ τὶς ἀνοησίες τῶ χωριατῶνε, γιατὶ οἱ προκομμένοι, λένε, φαντάσματα καὶ βρυκολάκους καὶ τέτοια πράματα δὲν τὰ πιστέβουνε.

Μὰ τώρα τὰ γενούμενα τόνε ρίξανε σὲ κακιὰ ψυχοστασιά.

Λὲς καὶ τὸν εἶχε πιάσει τὸ αἷμα τῆς ἀδικοσκοτωμένης καὶ κάθε μέρα τὸν ἔβλεπες μοναχό του τὸν ἄμμο—ἄμμο νὰ τραβάει κατὰ τὸ ποτάμι σὰν ξεχαημένος· ἤθελε, θαρρεῖς. καὶ καλὰ νὰ συναπαντήσει τὸ φάνταμα. Ἐκεῖ πήγαινε καὶ καθούνταν ἀπάνου στὴν ἀμμουδιὰ κοντὰ στοῦ ποταμιοῦ τὸ στόμα καὶ συλλογιούντανε. Ξυπνοῦσε τότες ἡ συνείδησή του καὶ θυμούντανε τὰ παιδιακήσια χρόνια τὰ ὄμορφα, τ' ἀθῶα, τὰ χρυσά, κ' ἐρχότουνε στὴ φανταστιά του ἡ παλιὰ ἐκείνη ἱστορία, ποὺ γλύτωσε τὸ κοριτσάκι μιὰ φορὰ ἀπ' τὸ ἴδιο τοῦτο τὸ ποτάμι, κ' ἔλεγε γιατὶ τάχα νὰ τὰ φέρει ἔτσι ἡ μοῖρα του νὰ τὸ γλυτώσει, ἀφοῦ ὕστερα εἶτανε νὰ φανεῖ τόσο ἄδικος στὸ κακόμοιρο τὸ κοριτσάκι, ποὺ τόσες ὡραῖες μέρες πέρασε μαζί του, ποὺ τόσο πιστὰ κ' εἰλικρινὰ τὸν ἀγαποῦσε, ἀφοῦ στὰ ὕστερνὰ εἶτανε νὰ πάει, νὰ τὸ πνίξει ὁ ἴδιος τὸ κακορίζικο μὲ τὴν ἀπιστιά του, μὲ τὴν ἀλαφρωσύνη του, μὲ τὴν τιποτένια τὴ συνείδησή του· κ' ἔτσι σπάραζε ἡ καρδιά του, τοῦ ἐρχούντανε σκοτοδίνη, βούϊζαν τ' ἀφτιά του, μάβριζαν τὰ μάτια του κι ὁ παλμός του χτυποῦσε δυνατὰ· καὶ τότε φώναζε ξεφρενιασμένος.

—Ἔβγα νὰ σὲ ἰδῶ, ἔβγα νὰ σοῦ μιλήσω !

Καὶ πάντεχε ν' ἀκούσει, καὶ πρόσεχε νὰ ἰδεῖ· μὰ τίποτις δὲν ἔβλεπε, μηδ' ἄκουε φωνή, ξὸν ἀπ' τοῦ κυματιοῦ τὸ ρέκασμα κι ἀπ' τὸ μουρμούρισμα τοῦ ποταμιοῦ. Τὰ φαντάματα δὲ φανερώνουνται τὴ μέρα.

Καὶ πάλε ξαναφώνταζε.

—Ἔβγα λοιπὸν νὰ σφεντονίσεις τὴν κατάρα σου τὴ μάβρη στὸ κεφάλι μου ! Ἔβγα νὰ κεραυνώσεις τὸν ἄπιστο τὸν Ἀντριά, τὸν Ἀντριά !

Καὶ πάλε φοβισμένος ἀπ' τὴν ἴδια τὴ φωνή του σηκωνόταν σὰν τρελλὸς καὶ γύριζε γρήγορα γρήγορα στὸ χωριό, καὶ κλειούντανε στὴν κάμαρά του βουβὸς κι ἀλάλητος καὶ κανένα δὲν ἤθελε νὰ δεῖ, καὶ κανένα ν' ἀκούσει·

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΤΡΙΔΑ*

(Συνέχεια)

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΤΕΡΝΟΒΑΣ

Ἡ Κοκκινιὰ εἶναι ἕνα βουνὸ ποὺ δεσπόζει τῆς Κλεπαΐδας. Ἀπὸ ἐκεῖ πάνω φαίνεται ἡ Τριχωνία μὲ τὴ λίμνη της, τὰ βουνὰ τοῦ Μεσολογγιοῦ, τ' Ἀραποκέφαλα δηλ. τὰ βουνὰ τοῦ Προυσσοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὴν Παναγία, τὴν ἰδιαίτερη λατρεία τῶν μερῶν τριγύρω.

Μιὰ φορά, διηγοῦνται, ἐκύλισε κάτω ἀπ' τὸ βράχο τὸ παιδάκι μιᾶς μάννας μὲ τὴν κούνια του. Ἡ μάννα ἔταξε 'ς τὴν Παναγία τὴν Προυσσιώτισσα καὶ ὅταν ἐπῆγε κάτω, εὑρῆκε τὸ παιδί της μέσ' 'ς τὴν κούνια νὰ χαμογελάει καὶ νὰ κρατάει ἕνα τριανταφυλλο.

Ἀπὸ τὴν Κοκκινιὰ πηγαίνει κανεὶς 'ς τὴν Τέρνοβα, ἕνα χωριδάκι. Ἐκεῖ ἔγεινέ καλὸς πόλεμος 'ς τὰ 28.

Ὁ Μπάρμπα-Νάσος ὁ Βοτσαίτης ποὺ ζοῦσε κεῖνο τὸν καιρό, δέκα φορὲς μοῦ διηγήθηκε τὴ μάχη μὲ τὶς ἴδιες φράσεις, τὶς ἴδιες κρίσεις, μὲ τὴν ἴδια στερεοτυπία τῆς ἐποχῆς του.

Πόσο μετανοῶ, ποὺ καταγοητευμένος ἀπ' τὴ διήγηση, δὲν κατάγεινα νὰ τὴν γράψω αὐτολεξεὶ ποτέ.

Μοῦ εἶπε ὅτι ἐράνηκαν οἱ Τοῦρκοι τοῦ Καρπενησιοῦ μιὰ μέρα γιὰ νὰ βοηθήσουν τὸν Πρεβίστα, τὸν ἀποκλεισμένο 'ς τὴ Λομποτηνά.

Μοῦ εἶπε πῶς ἐμοίρασαν καὶ ποιοὶ ὁπλαρχηγοὶ πῆραν τὶς τάδε καὶ τάδε θέσεις προσθέτοντας ὅτι τότε ἦταν ἄγρια τὰ μέρη, λόγγοι ἀπέραστοι, ἐρημιά, κρημμίλες καὶ σάρες καὶ κριτσάπια. Μοῦ εἶπε πῶς τουφεκόντας ἀπὸ πυλλὲς μεριὲς ἐφόβησαν τὸν ἐχθρὸ καὶ ἐγύρισε πέρα κατὰ τὴν Κλεπά, πῶς ὁ χαζινὲς τοῦ Καραϊσκάκη τοὺς ἔσωσε.

Ὁ χαζινὲς (πολεμοφόδια) αὐτὸς ποὺ τὸν ἔκαναν τρία ἴσια ταΐνια καὶ τὰ πῆραν μὲ κλῆρο, εἶχε χωθῆ ἐκεῖ ἀπὸ τὸν Καραϊσκάκη, ποὺ πέρναγε μετὰ τὴν ἅλωση τοῦ Μεσολογγιοῦ ἀρωστημένος. Τὸν ἔχωσε 'ς τὸ σπίτι τοῦ Φαρμάκη, ποὺ σώζεται ἀκόμη, εἶναι χαμόσπιτο σὰν ἀποθήκη 'ς τὸ πλάϊ 'ς τ' ἀλώνι κοντὰ 'ς τὴν Ἁγία Τριάδα, τὴν ἐκκλησιὰ τῆς Βοϊτσᾶς. Ὁ Φαρμάκης, ποὺ γεννήθηκε 'ς αὐτὸ τὸ σπίτι, ἤξευρε τὸ μυστικὸ καὶ ἔτσι κρατήσανε τὸν πόλεμο μ' ἐκεῖνον τὸν χαζινέ.

Μοῦ εἶπε πῶς ἀπ' τὴν Τέρνοβα ἐκεῖ ποὺ εἶναι τὸ λιθάρι, τὸ τσόκι, τοὺς τράβηξαν οἱ δικοί μας 'ς τοὺς Ἁγίους Ἀποστόλους ποὺ εἶναι σήμερα τὰ Ἑλληνικὰ μνήματα. Οἱ Γιολδασαῖοι εἶχαν κάψει τὰ σπίτια τῆς Κλειτᾶς γιὰ νὰ μὴ βροῦν καταλύμα οἱ Τοῦρκοι. Ἀλλὰ εὑρῆκαν ἕνα σπίτι τοῦ Παπαντώνη τοῦ Βαμαλοῦ κ' ἔμειναν, γιατὶ αὐτὸ δὲν τὄκαψαν οἱ δικοί μας ἐπειδὴ τοὺς ἔδωκε ὁ Βαμαλὸς κρασὶ καὶ μπουγάτσα.

Μοῦ εἶπε πῶς ἀπάνω ἀπ' τὴν Κοκκινιὰ κατάραχα, 'ς τὰ τρία πηγάδια, ἐκεῖ ποὺ λέγεται σήμερα τὰ Ταμπούρια τοῦ Σαφάκα, πῆραν γυροβόλι οἱ δικοί μας καὶ τοὺς γύρισαν πίσω ἀπ' τὴν Σαράντεινα. Ἐκεῖ σὲ μιὰ θέση ποὺ λέγεται 'ς τὰ Κοκκάλια, κοντὰ 'ς τοῦ Κρικέλου, ἔγινε μεγάλη σφαγή. Σώζονται ἀκόμη τὰ κόκκαλα.

Μοῦ εἶπε τέλος πῶς τοὺς Τούρκους τῆς Λομποτινᾶς, ποὺ ἔκαναν ἔξοδο, τοὺς κατάκοψε ὁ Φαρμάκης καὶ τοὺς αἰχμαλώτησε 'ς τῆς Γριᾶς τὸ ρέμα εἰδοποιημένος ὅτι ἔφυγαν ἀπὸ ἕνα κουμπάρο του χριστιανό.

Η ΑΜΠΛΙΑΝΗ

Ἀπὸ τὴν Τέρνοβα καὶ τὴν Ἀβόρανη ἀνέβηκα 'ς τὴν Ἀμπλιανὴ τῆς Εὐρυτανίας. Ἀπὸ καιρὸ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἰδῶ τὸ παράδοξο αὐτὸ χωριό.

Ἤτανε ὁ Ἰούνιος σ' τὸ τέλος του. Κρύο φοβερὸ ἐντούτοις μᾶς ἐθέριζε. Ὁ ἀέρας δυνατὸς ἐκυλοῦσε σύνεφα ἀδιάκοπα ποὺ μᾶς ἐσκέπαζαν τὸν ἥλιο πρὸς μεγάλην μας θλίψη.

Σὰν κάτι ποτὸ θεῖο ἤτανε τὸ νερὸ τοῦ χωριοῦ. Ἐπίναμε ἀδιάκοπα τὸ γευτικὸ καὶ κρυσταλλένιο ἐκεῖνο νερό, χωρὶς νὰ φουσκώσουμε, χωρὶς νὰ αἰστανθοῦμε ἀηδία καὶ χορτασμό.

— Μωρὲ τι παχὺ νερό, διπλὸ θαρρεῖς πώς εἶναι, σὰν γάλα, ἔλεγε ἕνας ἀπὸ μᾶς διατάζοντας καὶ ἄλλο ποτήρι.

Ἀλλὰ καὶ τὸ γάλα καὶ τὰ κρέατα ἐκεῖ πάνω εἶναι γευτικὰ καὶ καλά.

Τὸ χωριὸ εἶναι μεγάλο, μαγαζειὰ πολλὰ, γιατὶ ὁ κόσμος γλεντᾷ ὁλοένα τὸ καλοκαίρι. Μόναν οἱ γέροι γνέθουν μὲ τὴ ρόκα 'ς τὰ μαγαζειὰ τῆς πλατείας.

Παραδόξως βλέπεις πολλὲς μοοφὲς ἀσθενικές. Οἱ Ἀμπλιανῖτες μόναν δυὸ μῆνες ἔρχουνται 'ς τὸ χωριὸ τους γιατὶ τὸν χειμῶνα κάνει τόσο χιόνι ποὺ καὶ τὰ σπί-

* Ἡ ἀρχή του στὸ 108 φύλλο τοῦ «Νουμᾶ».